

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 27/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 15 oktober 2013 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (RP 151/2013 rd) till finansutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har social- och hälsovårdsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (ShUU 18/2013 rd) återges efter betänkandet.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Delegationen har hört

- finanssekreterare Veli Auvinen, finansministeriet
- regeringsråd Ismo Tuominen, social- och hälsovårdsministeriet
- tullöverinspektör Markus Teräväinen, Tullen
- ordförande Anu Salmi-Savilampi, Alkoholiuomateollisuusyhdistys
- verkställande direktör Elina Ussa, Bryggeri- och läskedrycksindustriförbundet
- jurist Janne Koivisto, Finlands Dagligvaruhandel rf
- ordförande Tuomas Meriluoto och informator, ombudsman (tf.) Susanna Heikkinen, Förening för Finlands Alkoholdryckhandel rf.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- Alko Ab
- Livsmedelsindustriförbundet rf
- inrikesministeriet.

Föreningen Finlands näringsliv rf har meddelat att den inte har något att anmärka i saken.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker ändras så att punktskatten på alkoholdrycker höjs. Skattehöjningen hänförs till olika dryckesgrupper så att skattebördan ökar lika mycket i relation till den rena alkohol som de innehåller. Punktskatten på starka alkoholdrycker höjs med cirka 5,3 pro-

cent, punktskatten på öl med 8,2 procent och punktskatten på vin som innehåller 12,5 procent alkohol med cirka 8,6 procent. I genomsnitt höjs punktskatten på alkoholdrycker med cirka sju procent.

Till följd av höjningen stiger priserna på alkoholdrycker med i medeltal 2,3 procent.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2014 och avses bli behandlad i samband med den.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2014.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med ändringar.

Utskottets ändringsförslag gäller produktgrupp 23 i den accistabell som ingår i bilagan till lagen. Det är fråga om *viner och andra genom jäsning tillverkade alkoholdrycker* vars etylalkoholhalt i volymprocent överstiger 5,5 men är högst 8. Punktskatten på dem bör vara 241,00 cent per liter färdig alkoholdryck i stället för 261,00 cent som föreslås i propositionen. Utskottet föreslår därför en precisering av accistabellen (*Utskottets ändringsförslag*). Det är fråga om en korrigering av ett tekniskt fel vid uträkningen av skattebeloppet.

I övrigt finner utskottet att regeringens förslag kan godkännas.

Bakgrund

Propositionen är en fortsättning på den långsiktiga linje med moderata skattehöjningar som utöver det fiskala målet syftar till att minska de alkoholrelaterade skadorna bland befolkningen. Man har försökt rikta och dimensionera höjningarna så att försäljningen i Finland inte i någon större omfattning ska ersättas av resandeförsel. Det som denna gång är viktigt är att regeringen i praktiken har halverat den höjning som den beslutade om i vårens ramförhandlingar på grund av att den införseln har ökat stort och skattebasen minskat. Det är fråga om en synnerligen känslig balansgång mellan de åtgärder som de olika syftena kräver.

Det framgår av propositionen att de fyra skattehöjningar som genomförts åren 2008—2012 efter den stora skattesänkningen 2004 hittills har lett till önskat resultat. Intäkterna av alkoholskatten har ökat med hela 36 procent sedan 2007 samtidigt som den totala konsumtionen har sjun-

kit med drygt 6 procent från 10,5 till 9,6 liter hundra procentig alkohol per invånare. Eftersom förändringen i konsumtionen beror på att den inhemska, alltså den registrerade, konsumtionen har minskat, är de ökade skatteintäkterna en följd av skattehöjningarna. Den andel resandeförseln och annan oregistrerad konsumtion står för har förblivit i stort sett densamma bortsett från innevarande år, i genomsnitt 1,9 liter hundra procentig alkohol per invånare. Det är 19 procent av den totala alkoholkonsumtionen och en faktor som alltid måste beaktas i de skattepolitiska bedömningarna på grund av sin omfattning och sina bieffekter.

Iakttagelsen att totalkonsumtionen har sjunkit stöds av bl.a. det faktum att de registrerade alkoholrelaterade skadorna har minskat klart. Det har återspeglats i färre fall av rattfyllerier, färre fall där polisen larmats till hemmen och färre antal vårdperioder för alkoholrelaterade sjukdomar och dödsfall under de senaste fem åren. Dessutom har de ungas användning av alkohol vänt i en nedgång under 2000-talet, även om en del unga fortfarande dricker sig berusade varje vecka. I propositionsmotiven konstateras det därför att det av bl.a. hälsopolitiska skäl är motiverat att behålla en tillräckligt hög alkoholskatt för att hålla de ungas konsumtion nere.

De föreslagna punktskattehöjningarna

Syftet med propositionen är att öka de årliga intäkterna av alkoholskatt med totalt cirka 63 miljoner euro. De årliga intäkterna har under detta årtionde varierat mellan 1,28 och 1,38 miljarder euro. Enligt beräkningar kommer intäktsökningen nästa år dock att stanna på 56 miljoner euro på grund av redovisningsperioderna för punktskatter och på att de skattskyldiga har berett sig på höjningen i förväg.

Höjningen ska genomföras så, att skattebördan för alla alkoholdrycker stiger lika mycket i euro i relation till den mängd ren alkohol de innehåller. Procentuellt kommer höjningarna därför att bli olika stora; 8,2 procent för öl, cirka 8,6 procent för vanliga viner och cirka 5,3 procent för starka alkoholdrycker. I genomsnitt kommer priserna att stiga med 2,3 procent och prisändringen att fördela sig jämnt på olika alkoholdrycker. I beräkningarna har man utgått från att höjningarna överförs fullt ut på konsumentpriserna.

Utskottet stöder den valda linjen. Den bibehåller den rådande skattestrukturen och behandlar de olika alkoholdryckerna jämlikt i relation till deras alkoholhalt. Starka alkoholdrycker kommer fortfarande att beskattas strängast relativt sett, men det tryck som resandeförseln skapar beaktas ändå i skattenivån. Såsom regeringen konstaterar i sin motivering är ungefär hälften av den alkohol som införs av resenärer uttryckligen starka alkoholdrycker. Man kan dessutom av de statistiska uppgifterna utläsa att den registrerade konsumtionen av starka alkoholdrycker har minskat med en fjärdedel under de senaste fem åren. Det finns därmed ett synnerligen tydligt samband mellan skattenivån och resandeförseln när det gäller starka alkoholdrycker.

Den valda linjen motiveras dessutom med förändringarna i konsumtionen under de senaste åren. Samtidigt som den registrerade konsumtionen för starka drycker har minskat betydligt, har vinkonsumtionen ökat i jämn takt och ölkonsumtionen förblivit relativt stabil. Sättet att genomföra höjningen på ger en jämnare fördelning av prisökningen mellan de olika dryckeskategorier än vad en procentuellt jämn förhöjning skulle ge. Detta ter sig logiskt i ljuset av målen för propositionen.

Resandeförseln och annan oregistrerad konsumtion

Enligt bedömningarna i propositionen kommer resandeförseln att öka något till följd av de föreslagna höjningarna. Den totala konsumtionen skulle därmed minska med cirka en procent. Be-

dömningen försvåras av att olika faktorer påverkar konsumtionen i olika riktningar. Därutöver skedde det enligt propositionen en exceptionellt stor förändring i skattebasen för alkohol under början av året. Den har minskat med 4,4 procent under de första åtta månaderna jämfört med samma tidsperiod i fjol. Samtidigt har intäkterna av alkoholskatten sjunkit med omkring 3 procent enligt Tullens skatteuppbördsstatistik. Tullens iakttagelser stöder också uppfattningen att resandeförseln har ökat märkbart sedan våren 2013 och i någon mån också under året innan.

Också de inhemska företagen i branschen anser att uppfattningen om införselns omfattning avviker klart från den allmänna bild som propositionen ritar upp. Att resandeförseln och annan oregistrerad konsumtion har ökat anses överlag som ett större problem än de officiella uppgifterna låter påskina. Införseln är enligt aktörerna så stor att den hotar sysselsättningen i hela branschen.

Den sammantagna utredningen stöder enligt utskottet regeringens beslut att halvera den planerade skattehöjningen och behovet att noga följa hur situationen utvecklas. Utskottet har emellertid inte någon orsak att tvivla på den gallup som använts som underlag för uppskattningen av resandeförseln när man beaktar de senaste fem årens förändringar i den registrerade konsumtionen, de alkoholrelaterade skadorna och skatteintäkterna. Det är trots det motiverat att på alla sätt försöka göra en mera exakt beräkning, också i samarbete med de estniska myndigheterna. Enligt uppgift pågår redan ett sådant samarbete, och avsikten är att detta ska fortsätta också framöver.

Den stora nedgången i skattebasen detta år kan delvis också förklaras av de tjänster rederierna utvecklat för att underlätta införseln av alkohol. Passagerarna har på så sätt kunnat föra in också exceptionellt stora laster i landet. Lagens syfte är emellertid att införseln inom EU ska vara skattefri *vid personlig införsel enbart för eget bruk*. I denna fråga har gränsen tydligt blivit oklarare. Det är enligt utskottet därför på sin plats att Tullen har ingripit i den snedvridna in-

förseln och fått dess mest överdrivna yttringar att upphöra sedan början av november.

Det är emellertid viktigt att reglerna för införseln görs tydligare också genom lagstiftning, vilket är avsikten. Regeringen har för avsikt att under våren lämna en proposition om punktskattorna, vilken också kommer att innehålla *riktvärden* för skattefri resandeförsel. Om mängderna överstiger riktvärdena faller bevisbördan till denna del på den som fört in varorna. Detta underlättar samtliga parter arbete och kan ge vägledning också vid domstolsbeslut, som hittills har varit tämligen tillåtande i fråga om mängderna vid införsel för eget bruk.

Utskottet anser också att andra aktuella åtgärder som inletts i syfte att sprida korrekt information om resandeförseln och dess yttre ramar är på sin plats. Som exempel kan nämnas en informationskampanj som myndigheterna planerar lansera i vår och de intensifierade kontroller som Tullen planerar till stöd för den för att också i praktiken genomföra ändringarna.

De aktuella åtgärderna är enligt utskottet av avgörande betydelse. Riktvärdena grundar sig på

ett EU-direktiv och fungerar som rättesnöre, samtidigt som de ger moraliskt stöd för att bedöma situationen. Den omvända bevisbördan vid införsel av stora partier förpliktar i sin tur den som för in varorna på ett helt annat sätt än hittills. Informationskampanjen och Tullens övervakningsperiod till stöd för den är också de nödvändiga för att allmänheten ska få korrekt information.

Först efter att dessa åtgärder slutförts finns det skäl att göra en bedömning av situationen och de skattepolitiska åtgärder den eventuellt kräver. Den nu valda linjen och de redovisade åtgärderna talar för att tillstyrka de föreslagna skattehöjningarna. Även social- och hälsovårdsutskottet har ställt sig bakom propositionen i sitt utlåtande.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget med följande ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

I enlighet med riksdagens beslut

ändras bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (1471/1994), sådan den lyder i lag 1235/2011, som följer:

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

ACCISTABELL

Etylalkoholhalt i volymprocent	Produkt-grupp	Accisbelopp
<i>Öl</i>		
— över 0,5 men högst 2,8	11.	8,00 cent/centiliter etylalkohol
— över 2,8	12.	32,05 cent/centiliter etylalkohol
<i>Viner och andra genom jäsnings tillverkade alkoholdrycker</i>		
— över 1,2 men högst 2,8	21.	22,00 cent/liter av färdig alkoholdryck
— över 2,8 men högst 5,5	22.	169,00 cent/liter av färdig alkoholdryck
— över 5,5 men högst 8	23.	241,00 cent/liter av färdig alkoholdryck
— över 8 men högst 15	24.	339,00 cent/liter av färdig alkoholdryck
<i>Viner</i>		
— över 15 men högst 18	25.	339,00 cent/liter av färdig alkoholdryck
<i>Mellanprodukter</i>		
— över 1,2 men högst 15	31.	411,00 cent/liter av färdig alkoholdryck
— över 15 men högst 22	32.	670,00 cent/liter av färdig alkoholdryck
<i>Etylalkohol</i>		
produkter som hör till position 2208 i tulltariffen:		
— över 1,2 men högst 2,8	41.	8,00 cent/centiliter etylalkohol
— över 2,8	45.	45,55 cent/centiliter etylalkohol
Övriga	46.	45,55 cent/centiliter etylalkohol

FiUB 27/2013 rd — RP 151/2013 rd

Helsingfors den 22 november 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Pentti Kettunen /saf
medl. Leena Harkimo /saml
Pertti Hemmilä /saml
Jouko Jääskeläinen /kd
Timo Kalli /cent
Sampsa Kataja /saml
Anneli Kiljunen /sd
Heli Paasio /sd

Kari Rajamäki /sd
Markku Rossi /cent
Matti Saarinen /sd
Sari Sarkomaa /saml
Kauko Tuupainen /saf (delvis)
Kari Uotila /vänst
Ville Vähämäki /saf
ers. Riitta Myller /sd
Eero Reijonen /cent (delvis).

Sekreterare i delegationen var

utskottsråd Maarit Pekkanen.